

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

58. An iudex laicus possit punire Clericum in defectu iustitiae
Ecclesiasticae? Ex p. 4. tr. 1. res. 80.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

§.1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bobadilla in *polit. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 60.* vbi sic ait. [Si los Prelados ó sus Iuezes ó qualesquier otros Ecclesiasticos vsurpassen la iurisdiccion Real ó otras Regalias, son auidos por estraños de estos Reynos, y pierden las temporalidades, en lo qual por el buen gouerno y politicamente, y con consideracion tienen mano los Iuezes seculares.] Sic ille: & ante illum Garfias de Hispan. nobilit. gloss. 9. num. 32. Borrell. de prestantia Regia Cathol. cap. 7. num. 45. Peguera in pract. crimin. cap. 24. num. 7. & seg. Sesse de inhibiti. cap. 8. §. 3. num. 100. Olibanus de iure fisci cap. 12. num. 3. cum seg. Bayetola in allegat. pro iurisd. sancti Officii, art. 5. num. 127. Mitauete in informat. pro iurisdic. Regia art. 12. Et, quodd magis mitor, Laurentius Osorius Canoniceus Ecclesie Compostell. in su Piña de Rosas lib. 4. in praludio §. 2. & hanc sententiam docent etiam Doctores quos citat & sequitur Callistus Ramirez tract. de lege Regia §. 27. num. 15. in glossa litera F. & Franciscus Pradilla in summa de todas las leyes, part. 2. cap. 8. num. 4.

Sup. hoc lege §. vlt. huius Ref. & alias multas eius not. seq. & signanter supra vide ex Ref. 26. §. Audiam.

Sup. hoc infra in Ref. 70. ad medium; & in Ref. 255. & ex Ref. 256. §. Restat. & in Ref. 257. & in tom. 6. tr. 9. Ref. 66. §. Deinde, & in tom. 7. tr. 6. Ref. 33. §. 1. in fine, & §. vlt. post medium.

Sup. hoc & seqq. in hoc §. supra ex Ref. 26. lege §. Audiam, & seq. sed vide eam per totam, & si placet etiam alias eius prima not.

2. Sed hæc Megalius in 3. part. lib. 3. cap. 11. n. 12. præsumit fieri cum expressa Sedis Apostolicæ licentia, alioquin esset contra libertatem Ecclesiasticam, nam quamuis ex doctrina Innocentij in cap. cum olim, el. 1. de restit. spoliat. & in cap. dilectus, de pen. competat Ordinario iurisdiccion in extraneos impediētes suam iurisdiccionem, par cap. 1. de offic. delegat. tamen procedere hoc non potest, quoad ordinarios iudices sæculares contra Prælatos Ecclesiasticos, cum non liceat inferiori superiorem iudicare & punire. Ita ille, & ante illum docuit hanc sententiam Duardus in Bulla Cæne lib. 2. cap. 17. quæst. 5. vbi probat cum Marra iurisd. par. 4. cas. 101. non esse licitum potestati sæculari, cuius iurisdiccion vsurpatur ab Ecclesiasticis, eorum bona ac fructus sequestrare, aut; quod magis est, occupare, etiam si bona sint ex patrimonialibus: nam Clerici in patrimonialibus eisdem priuilegiis & exemptionibus gaudent, quibus eorum potuntur personæ. Vide etiam Bonacinam in Bulla Cæne dist. 1. quæst. 18. punct. 3. m. 12. vbi docet, quod iurisdiccion sæcularis ab Ecclesiasticis vsurpata non confert ius laicis vsurpandi & occupandi bona Ecclesiasticorum ad seruandam æqualitatem in iudiciis; & ita hanc sententiam docuere aliqui Theologi & Iuriconsulti Hispani, subscripti in quodam voto, quod penes me habeo, sub die 30. Ianuar. an 1614. Cæsaraugusta, vbi probant non posse iudices laicos occupare temporalitates Ecclesiasticorum. Sic enim asserunt. [No puede este Iuez occupar las temporalidades à los Ecclesiasticos, porque esta prohibido en la Bula] in Cæna Domini, ibi, quæue redditus & prouentus ad quascumque personas Ecclesiasticas pertinentes vsurpant. Vsurpare autem idem est, quod occupare, vt docet Caietanus, & habetur in Clement. 1. ver. vsurpare, y assi lo entiendo Vgolino cap. 17. declarando estas palabras de la Bula Cæne. Item in la misma Bula se dise, etiam in quauis occasione, sine Romani Pontificis, seu aliorum ad id legitimam autoritatem & facultatem habentium expressa licentia sequestrant, &c. [Luego si este Iuez seglar no puede sequestrar los bienes de los Ecclesiasticos menos podia occuparlos, porque mas es ocupar, y vsurpar dichos bienes, quæ sequestrarles, y mas haziendolo con autoridad y persona publica, es cierto haueer incurrido en las penas de la Bula in Cæna Domini.] Ita, vt dixi, habetur in dicto responso subscripto à Magistro Ioanne de Aldouera, y Monfalue, Magistro Philippo Hernandez, Ludouico Serra, Fray Antonio Biella, Magistro Dominico de Altaba, Doctore Ioanne Pardo & Magistro Stephano Bertiz. Et tandem non

definat hic apponere verba Ioannis Dionysij Portocarrero in allegat. pro iurisdiccion Domin. Inquistorum n. 96. fol. mibi 61. sic asserentis. [Llegaron declarar al Inquididor por banito y mandarlo salir del Reyno, y ocupar las temporalidades, como si por semejante procedimiento no se incurrieste en las censuras de la Bula in Cæna Domini.] Sic ille. Vide etiam Cochier in vindic. libert. Eccles. p. 1. cap. 28. n. 8. & Martam de iurisdic. cen. 2. cas. 101.

3. Et tandem omnia supradicta confirmantur ex autoritate doctissimi Thomæ Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 3. cap. vnic. dub. 31. num. 2. vbi tanquam certum firmat iudicem sæcularem non solum non posse procedere contra personam Clerici, sed nec etiam contra res Clerici, quia bona accessoria sunt personæ, quod etiam probauit lib. 2. cap. 4. dub. 55. n. 2. & 31. Cum igitur laici non habeant autoritatem in personis Clericorum, quomodo possunt illam habere in eorum bonis, occupando illa, cum bona, vt dictum est, Clericorum gaudeant priuilegio personæ: vnde in Clem. 1. de vita & honestate Cleric. habetur, quod Clerici gaudent priuilegio clericali, non solum in personis, sed etiam in rebus.

Sup. hoc in Ref. seq. cursu prope finem, & infra in Ref. 61. etiam prope finem, & in Ref. 66. §. 2. à lin. 2. & in aliis multis eius anuot.

RESOL LVII.

An Clerici in Sacris, vel Beneficiari, qui condigne non puniuntur in foro Ecclesiastico, possint à Rege priuari bonis ab ipso Rege obtentis? Ex part. 4. tit. 1. Ref. 4.

§.1. **A**ffirmatiuè respondet Pereira de manu Regia par. 2. cap. 48. num. 3. & non per viam iurisdiccionis, sed per viam œconomice gubernationis, vt flagitiosos à se & à sua domo arceat, insurgens in hoc, in fauorem legis Canonice, flagitiosos hominibus non sufficienter punitis, illam penam addendo, quod priuentur omnibus bonis, quæ ab ipso Principe habent: vnde sub tali conditione censentur talia bona concessa, sicque adueniente conditione sine vlla iniuria adiunguntur.

2. Sed hæc opinio fundata in aliquo priuilegio Pontificio sustinetur, secus verò minimè; & ad autoritatem Suarez, quem pro se adducit Pereira, respondeo esse disparem rationem in feudo & in aliis criminibus. Deinde cum certum sit, quod ex concessione facta Ecclesie nihil concedenti censetur reseruatum, quod etiam procedit in dubio, vt docet Barbatia in cap. verum, de foro compet. num. 69. Felinus, Tufchus, & alij, quos citat Cochier de libert. Eccles. part. 1. cap. 31. num. 21. quarto à Pereira, vnde pateat Reges dedisse bona Ecclesiis cum tali conditione: Dicendum est igitur quod bona concessa Clericis efficiuntur statim Ecclesiastica, & gaudent eodem priuilegio, quo gaudet persona Clerici, vt habetur in cap. Ecclesia S. Mariae, de constit. & asserunt Doctores communiter. Vide Layman in Theolog. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 6. num. 8. vbi probat, bona Clericorum ex titulo spirituali acquisita, esse prorsus immunita à iurisdicciono sæculari. Vide etiam Io. Cochier de libert. Eccles. p. 1. c. 18. n. 20.

Sup. hoc in Ref. priores, & infra in Ref. 66. §. 2. à lin. 2. & in aliis multis eius primæ not.

RESOL LVIII.

An index laicus possit punire Clericum in defectu iustitia Ecclesiastica? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 80.

§.1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bobadilla in *polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 91. in fine.* vbi docet Clericum falsa testificantem coram iudice sæculari

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & sup. in Ref. 16. §. Ad autoritatem.

Iari, vel falsam scripturam presentantem, non posse puniri a iudice laico, nisi in defectum iustitiae Ecclesiasticae; & num. 93. idem asserit in aliis casibus. Vide etiam Escobar de ratiocin. cap. 7. num. 31. Morla in emp. sur. tit. 2. quast. 14. num. 4. & 5. & alios, quos citat & sequitur Menochius de retri. poss. remed. 3. num. 254. 2. Sed haec opinio est falsissima, quia nunquam licitum est iudicibus saecularibus negligentiam Ecclesiasticorum iudicium supplere, cum inferiorem habeant iurisdictionem, & ipsis obsequendi maneat necessitas, non auctoritas imperandi; & hoc est expressè definitum in cap. qualiter, & quando, de iudiciis, ubi prohibetur omnino, ne ob defectum iustitiae Clerici trahantur ad tribunalia saecularium. Vide Martam part. 4. cent. 2. cas. 146. & Canonistas communiter, necnon nouissimè Martinum Bonacinam in Bull. Cane. disp. 1. quast. 15. punct. 4. §. 4. num. 10. Guazzinum tract. de defen. reorum tom. 1. defen. 1. cap. 28. num. 9. Gratianum in disceptat. forens. tom. 2. cap. 238. num. 72. & seq. Alvarez de privileg. pauperum, quast. 50. num. 11. & Suarez contra Regem Anglia lib. 4. cap. 14. nec obstat cap. filius 16. quast. 7. ubi dicitur quòd si Praelatus sit negligens, implorari posse Regem. nam vt diximus in 1. part. tr. 2. * resol. 14. dictum cap. fuit correctum per cap. qualiter & quando, vel in illo casu speciali dicitur adiri posse Regem, non tanquam iudicem, sed tanquam protectorem & defensorem, vt roget & moneat Praelatum, & interim bona tueatur, donec Pontifex consuli possit. Ita Bonacina & Suarez ubi supra, & ne praetermittas videre meipsum part. 3. tract. 1. * resol. 25.

RESOL. LIX.

Quomodo sit explicandus textus in cap. filius, & Nepotibus. 17. q. 7. Ex part. 1. tract. 2. Ref. 1. §. alius 14.

§. 1. EX intelligentia istius Canonis pendet resolutio quaestioem circa libertatem Ecclesiasticam; & contra illam, aliqui Iurisperiti istum Canonem auctacter, & temerariè adducunt, interpretantes, & putantes, per istum textum negligentiam Episcopi, seu alterius Praelati Ecclesiastici, suppleri posse per Iudicem saecularem, vt malè sentit Olibanus de iure fisci, cap. 13. num. 31. cum Glossa, & aliis.

2. Idèd dictum cap. filius, vel nepotibus, respondeo intelligendum esse in casibus, quibus iurispatronatus collatio, atque institutio ex privilegio Summi Pontificis spectat ad Regem; & secundum istum intellectum, qui congruentius videtur aptari posse illi literae, primò ad eundem esse Episcopus, deinde Rex in subsidium. Extra hunc intellectum, credo nullo modo ad eundem esse Regem, cum non liceat apponere manus in messum alienam, & praetextu boni turbare iurisdictionem Ecclesiasticam, & sic incidere in excommunicationem. Ita Martha de iurisdiction. part. 4. cent. 2. casu 43. num. 4. & Duardus in Bulla Cane. lib. 4. conf. 14. quast. 8. n. 8. qui adducit alias duas interpretationes, nempe, ex vigore dicti capituli, tunc esse recurrendum ad Regem, pro reparatione Ecclesiae iurispatronatus, cum per Ecclesiasticum Iudicem ipsius Rector cogi non potest, vt in cap. petimus. 11. quast. 1. & cap. non licet. disp. 17. vel cum Iudex Ecclesiasticus deest, ne propter distantiam ab vrbe Roma, Ecclesia ruat, pendente prouisione facienda per Romanum Pontificem.

3. Vel secundò responderetur, supradictum capitulum non esse intelligendum, quòd in defectu Ecclesiasticorum, Princeps saecularis possit causas Ecclesiasticas ad se aduocare; sed, vt moneat Superiorem

Ecclesiasticum de neglecta, vel iniquè administrata iustitia, vel vt faciat instantiam alteri Superiori, pro illius Correctione. Ita Christophorus de Anguiano in tract. de legib. tom. 1. lib. 2. contr. 17. num. 93; Pelantius tract. de immuni. Eccles. disp. 2. n. 1. Alterius de censuris, tom. 1. disp. 16. lib. 5. cap. 2. fol. mihi 686. col. 2. qui citat Butrium, Abbatem, Imolam, & Doctores infra citandos.

4. Tertio responderetur, & haec est vera responsio, hoc ius fuisse sublatum, & abrogatum ab Innocentio III. in cap. qualiter, & quando, de iudiciis. Et ita docet Coriolanus in Bulla Cane. excomm. 14. fol. 926. Fillucius tom. 1. tract. 16. cap. 10. num. 263. Bonacina de legib. disputat. 10. q. 1. punct. 1. §. 1. num. 12. Salas de legib. q. 96. tract. 14. disput. 14. tract. 19. num. 109. Pelantius de immuni. Eccles. disputat. 16. Azorius part. 1. lib. 5. cap. 14. q. 2. ad finem. Duardus in Bull. Cane. lib. 2. can. 14. quast. 8. num. 8. Glossa, Ioan. Andreas, Abbas, & alij penes ipsos. Et praedictum cap. qualiter, & quando. etiam dicendum est cum Duardo fuisse correctum, & sublatum cap. si quis cum clerico, & si quis autem pecuniaria.

RESOL. LX.

An negligentia iudicis Ecclesiastici in administranda iustitia possit suppleri per iudicem saecularem, vel è contra?

Et an iudex Ecclesiasticus possit censuris compelli iudicem saecularem, vt suo munere fungatur? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 2 §.

§. 1. Affirmatiuè respondent aliqui Iurisperiti, vt Guliel. de Benedictis in e. Raynuius. ver. & uxorem, dec. 2. n. 31. Igneus in l. necessarios §. nò alias, n. 603. ff. ad Syllanianum. Cassanens in consuet. Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 61. vers. undecimò fallit, & Olibanus de iure fisci c. 13. n. 31. qui citat Couarruuià, & alios, & adducit pro hac sententia cap. filius, vel nepotibus 16. q. 7.

2. Haec sententia est falsa, & prorsus reiicienda, & illam refellunt Pelantius tract. de immuni. Eccles. disp. 16. Bonacina de legibus 10. q. 2. punct. 1. §. 1. n. 12. Azorius part. 1. lib. 5. c. 4. q. 2. Tamburinus de iure Abbatum tom. 1. disp. 15. q. 19. n. 22. Layman in theol. mor. lib. 4. tract. 9. c. 4. n. 4. Anguianus de legibus tom. 1. lib. 2. contr. 17. n. 84. 85. & 86. & alij penes ipsos. Dicendum est igitur, quòd etiam si Praelati fuerint negligentes in imponendis clericis, & causis huiusmodi cognoscendis, eorum negligentia non obstante non permittitur iudicibus laicis de causis ad Ecclesiam pertinentibus posse iudicare; & ratio est, quia Clerici sunt exempti à laica potestate; & in cap. qualiter, & quando, de iudiciis, c. si quis clericum, c. placuit, c. Christianus. c. licet ex suscepto, & c. clericum 11. q. 1. decernitur, & prohibetur ne defectu iustitiae trahantur ad iudicium saeculare.

3. Sed è contrà, data negligentia iudicis saecularis potest Ecclesiasticus procedere contra laicos in casibus in quibus alius non potest, Ecclesia enim in quolibet excessu notorio iudicare potest, quòd iudex saecularis est negligens, vt si requisitus non exigat iustitia. Immo poterit iudex Ecclesiasticus censuris compelli iudicem saecularem, vt suo munere fungatur, nam ad commune bonum spectat; & ad pacem fidei, vt ad iudicem Ecclesiasticum possit haberi recursus, saltem eo titulo, vt peccata publica corrigantur. Et ita docent Doctores quos sequitur & citat ad satisfactè Barbosa in collectan. tom. 1. lib. 2. tit. 2. c. 10. num. 2. Restat modò respondere ad cap. filius, vel nepotibus, de quo nos plura diximus resol. 14. tract. 1. de immuni. dico nunc breuiter, quòd solum ibi statuitur, deus.

ta, & in aliis eius primè not.

Sup. hoc sup in fine §. Respondeo. quod Res. 37.

Sup. hoc in duab. praecedentibus Ref. & supra in Ref. 16. §. Ad autoritatè. & in Ref. 49. §. vi.

Que hic est Ref. antecess. deus.

RESOL. LXI. RESOL. LXII. RESOL. LXIII.